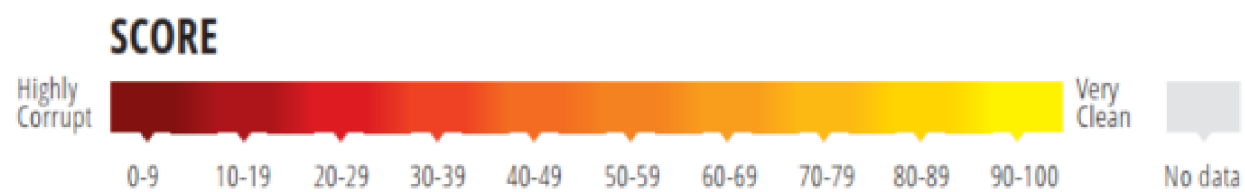
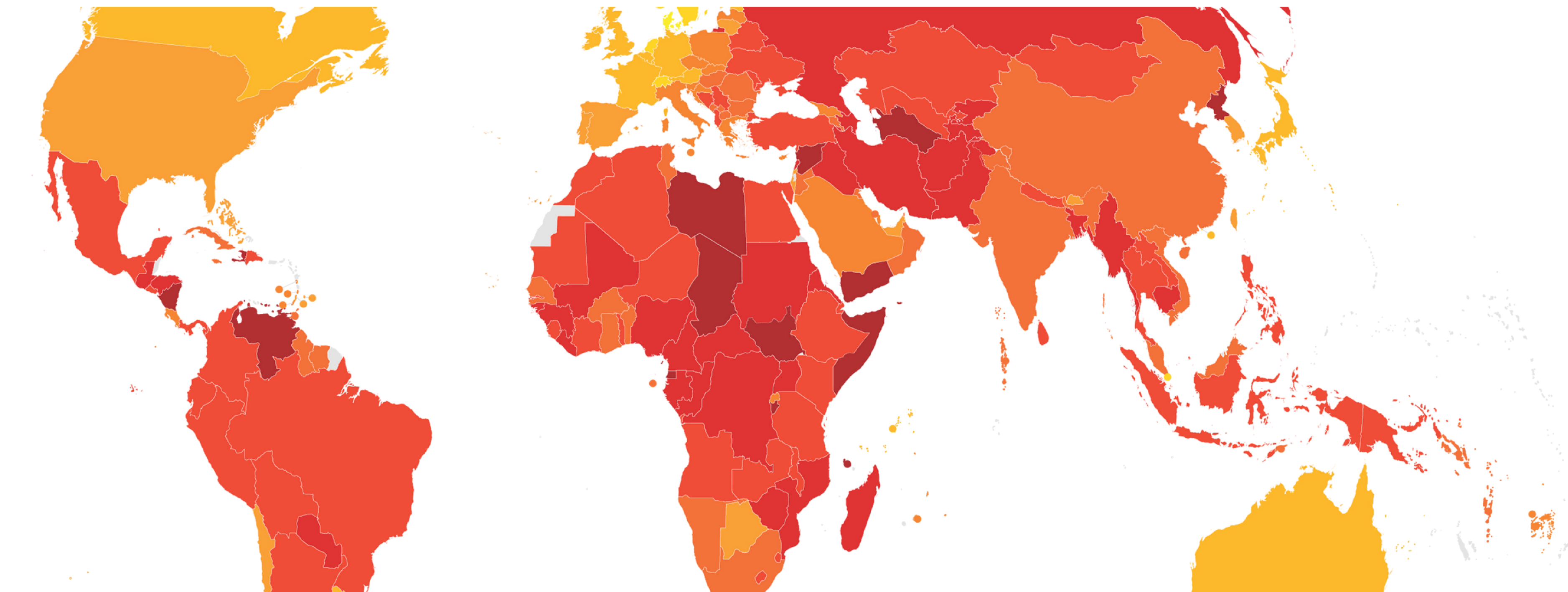

INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE 2023

Nivo percipirane korupcije u javnom sektoru u 180 zemalja i teritorija širom svijeta.

CPI OSNOVE

- Indeks percepcije korupcije (CPI) analizira **percepciju korupcije** u javnom sektoru, te pozicionira 180 zemalja na osnovu 13 nezavisnih studija i anketa stručnjaka i poslovnih subjekata.
- Indeks koristi skalu od 0 do 100, gdje 0 predstavlja najveći mogući stepen korupcije, dok 100 predstavlja potpuno odsustvo korupcije.
- Najbolje zemlje su **Danska** sa indeksom 90, te **Finska** (87) i **Novi Zeland** sa ostvarenim indeksom 85. Na samom dnu se nalaze Južni Sudan, Sirija i Venecuela sa indeksom 13, te Somalija sa ocjenom 11.
- Region sa najvišim prosječnim indeksom je **Zapadna Evropa** čiji CPI u prosjeku iznosi 65. Najgori regioni su Podсахarska Afrika sa prosječnim CPI 33 te Istočna Evropa i Centralna Azija, gdje se ubraja i **BiH**, sa **prosječnim CPI od 35**.

180

ZEMALJA U ISTRAŽIVANJU

CPI ocjenjuje 180 zemalja i teritorija prema njihovom **percipiranom nivou korupcije** u javnom sektoru, na osnovu nalaza eksperata i iskustva poslovnih ljudi.

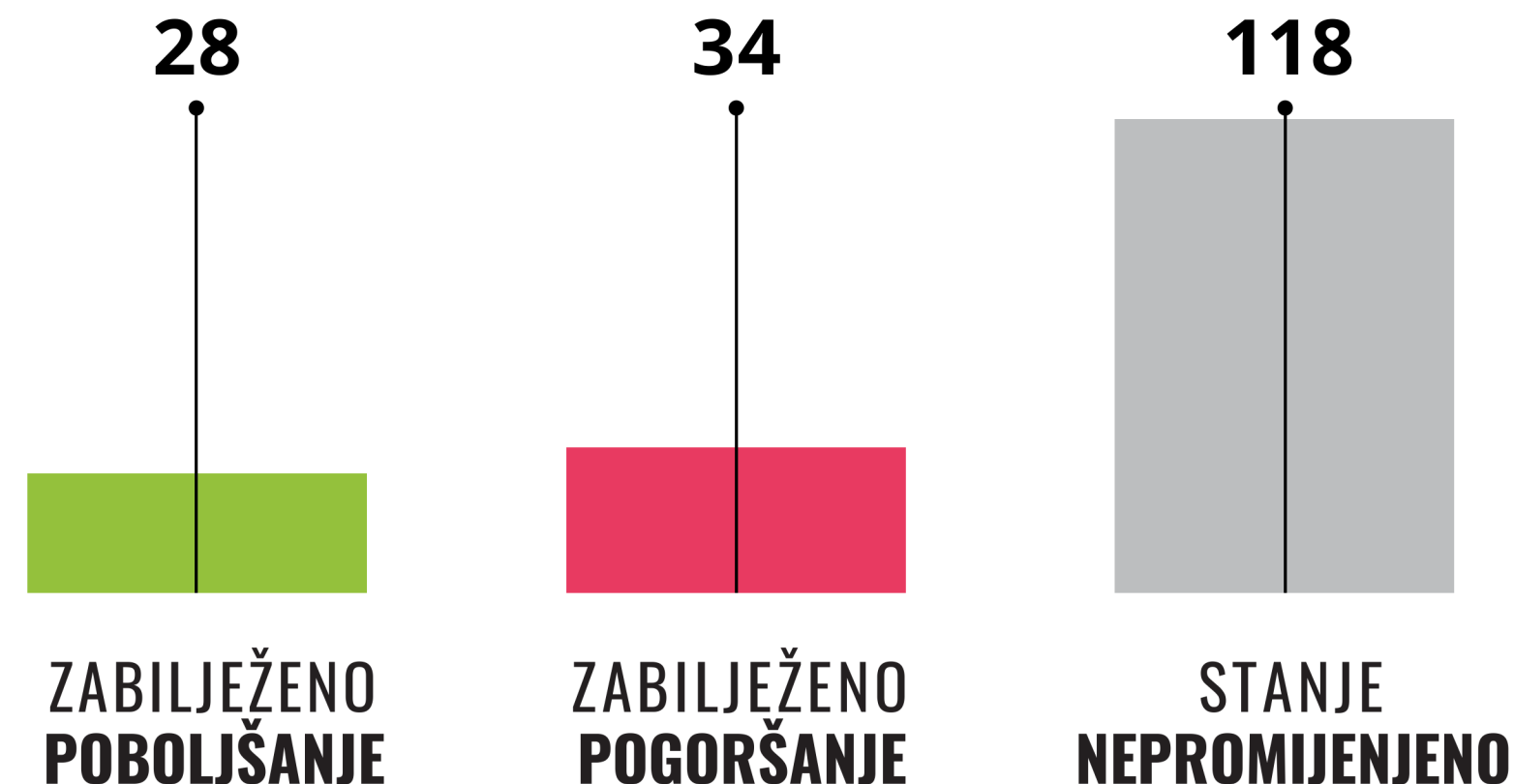
CPI KORISTI SKALU OD 0 DO 100

100 predstavlja **potpuno odsustvo korupcije** dok 0 predstavlja **visoko korumpirano** društvo

KLJUČNI NALAZI

- Pravosuđe i efikasna vladavina prava su od suštinskog značaja za prevenciju i zaustavljanje korupcije. Borba za pravdu i borba protiv korupcije idu ruku pod ruku: **gdje pravosuđe nije u mogućnosti održavati vladavinu prava, korupcija cvjeta**. Kada jedni imaju mogućnost da kupe “pravdu”, na drugima je ostalo da nose teret nepravde. Žrtvama korupcije se uskraćuje nadoknada za štetu koja im je nanijeta, a sposobnost vlasti da se bori protiv kriminala značajno je otežana.
- Došlo je do **globalnog pada u oblasti pravosuđa i vladavini prava** od 2016. godine. Uspon autoritarizma u nekim zemljama doprinosi ovoj tendenciji, a mehanizmi za odgovornost vlasti su oslabljeni čak i u demokratskim državama. Vlasti širom političkog spektra **podrivaju pravosuđe, ograničavaju građanske slobode** i oslanjaju se na nedemokratske strategije kako bi se nosile s nedavnim izazovima, uključujući pandemiju COVID-19.
- U ovom kontekstu, ovogodišnji Indeks percepcije korupcije (CPI) pokazuje da, uprkos napretku u kriminalizaciji korupcije i uspostavi specijaliziranih antikorupcijskih institucija širom svijeta, **samo 28 od 180 zemalja je poboljšalo ocjenu CPI**, dok se stanje značajno pogoršalo u 34 zemlje. Ovaj ograničeni napredak nije iznenađujući s obzirom na hronične slabosti pravosudnih sistema.

PROMJENE CPI OCJENA, 2012-2023

GLOBALNI REZULTATI

PROSJEČAN REZULTAT CPI U SVIJETU

43/100

2/3 ZEMALJA IMAJU REZULTAT NIŽI OD

50/100

#cpi2023

ZEMLJE SA NAJVIŠIM CPI U SVIJETU

90	Danska
87	Finska
85	Novi Zeland
84	Norveška
83	Singapur
82	Švedska
82	Švajcarska
79	Holandija

ZEMLJE SA NAJNIŽIM CPI U SVIJETU

20	Mijanmar
20	Sudan
20	Tadžikistan
18	Libija
18	Turkmenistan
17	Ekvatorijalna Gvineja
17	Haiti
17	Koreja, Severna
17	Nikaragva
16	Jemen
13	Južni Sudan
13	Sirija
13	Venecuela
11	Somalija

INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE 2023

BIH

REZULTAT: **35/100**

POZICIJA: **108/180**

[#cpi2023](#)

www.ti-bih.org

INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE

2023

#cpi2023

www.ti-bih.org
www.transparency.org

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
Bosna i Hercegovina

BOSNA I HERCEGOVINA

Pozicija

108/180

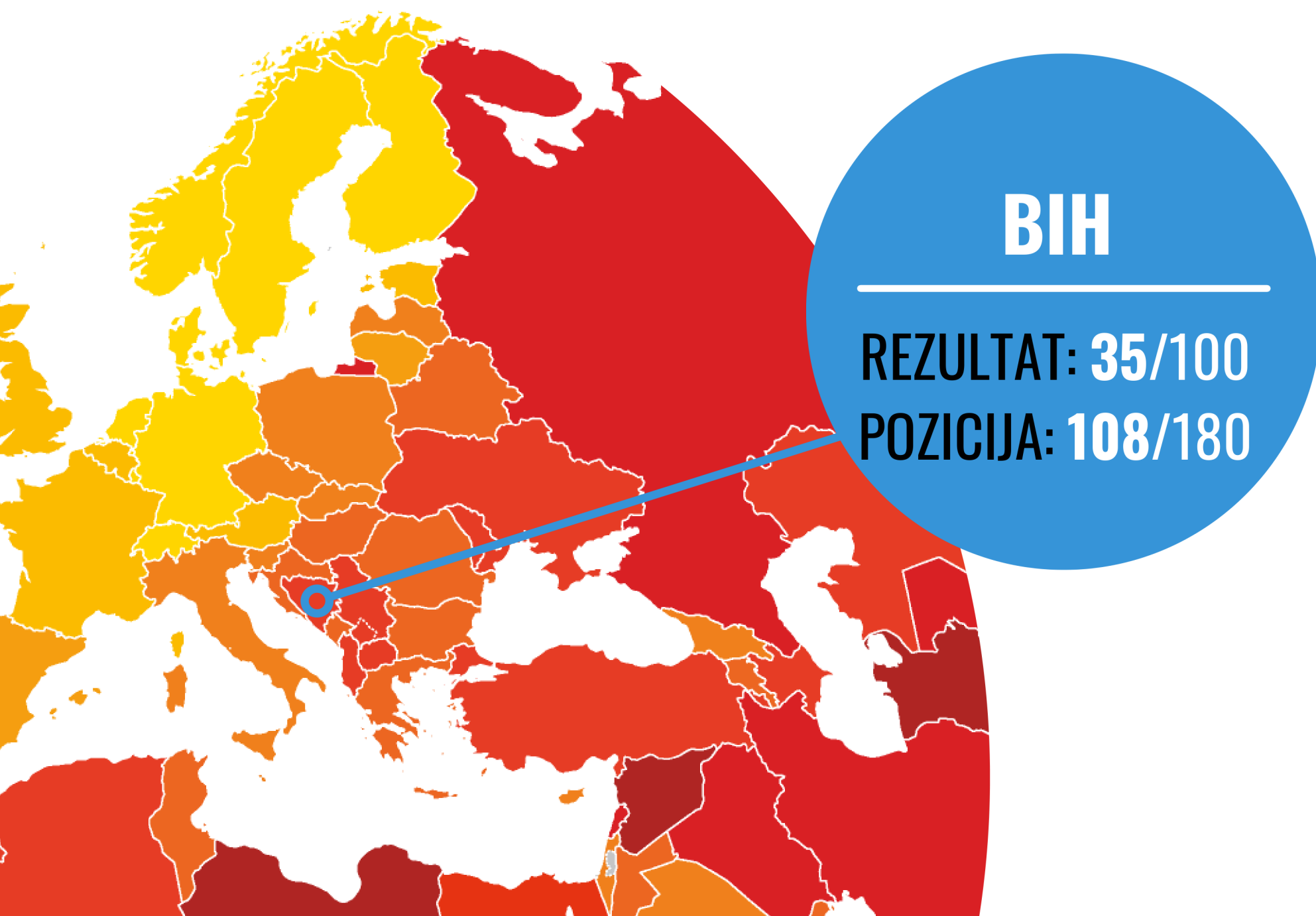
Rezultat

35/100

#cpi2023

CPI U BOSNI I HERCEGOVINI

- Zbog izloženosti političkom pritisku, pravosuđe Bosne i Hercegovine uglavnom **nije sposobno da procesuirá** i sankcioniše javne zvaničnike koji zloupotrebljavaju svoj položaj.

- Kompleksne državne i pravosudne strukture ostavljaju prostor za **koncentraciju moći u vodećim političkim strankama**, čiji uticaj na sve grane vlasti doprinosi sistemskoj korupciji i podriva funkcionisanje države, te uzrokuje gubitak povjerenja građana u institucije.
- Ovaj negativni trend dodatno se pogoršava **težnjama političkih elita da učutkaju** organizacije civilnog društva kroz zakonodavne mjere koje kriminaliziraju klevetu, prtišću civilno društvo i sankcionišu svakoga ko "vrijeđa autoritete".
- Također, ako se usvoji, najnoviji nacrt zakona o imunitetu bio bi **dodatni udarac već oslabljenoj vladavini prava** u Republici Srpskoj. Smanjio bi sposobnost sudova da drže odgovornima javne dužnosnike, uključujući zastupnike i članove izvršne vlasti, i u jednom dijelu bi se primjenjivao i na prethodna kao i na nova krivična djela.

INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE

2023

#cpi2023

www.ti-bih.org
www.transparency.org

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
Bosna i Hercegovina

CPI REZULTAT REGIJE U 2023

35

Bosna i
Hercegovina

36

Srbija

37

Albanija

41

Kosovo*

42

S. Makedonija

46

Crna Gora

50

Hrvatska

56

Slovenija

#cpi2023

INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE

2023

#cpi2023

www.ti-bih.org
www.transparency.org

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
Bosna i Hercegovina

PROMJENA CPI U ODNOSU NA 2012.

#cpi2023

INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE

2023

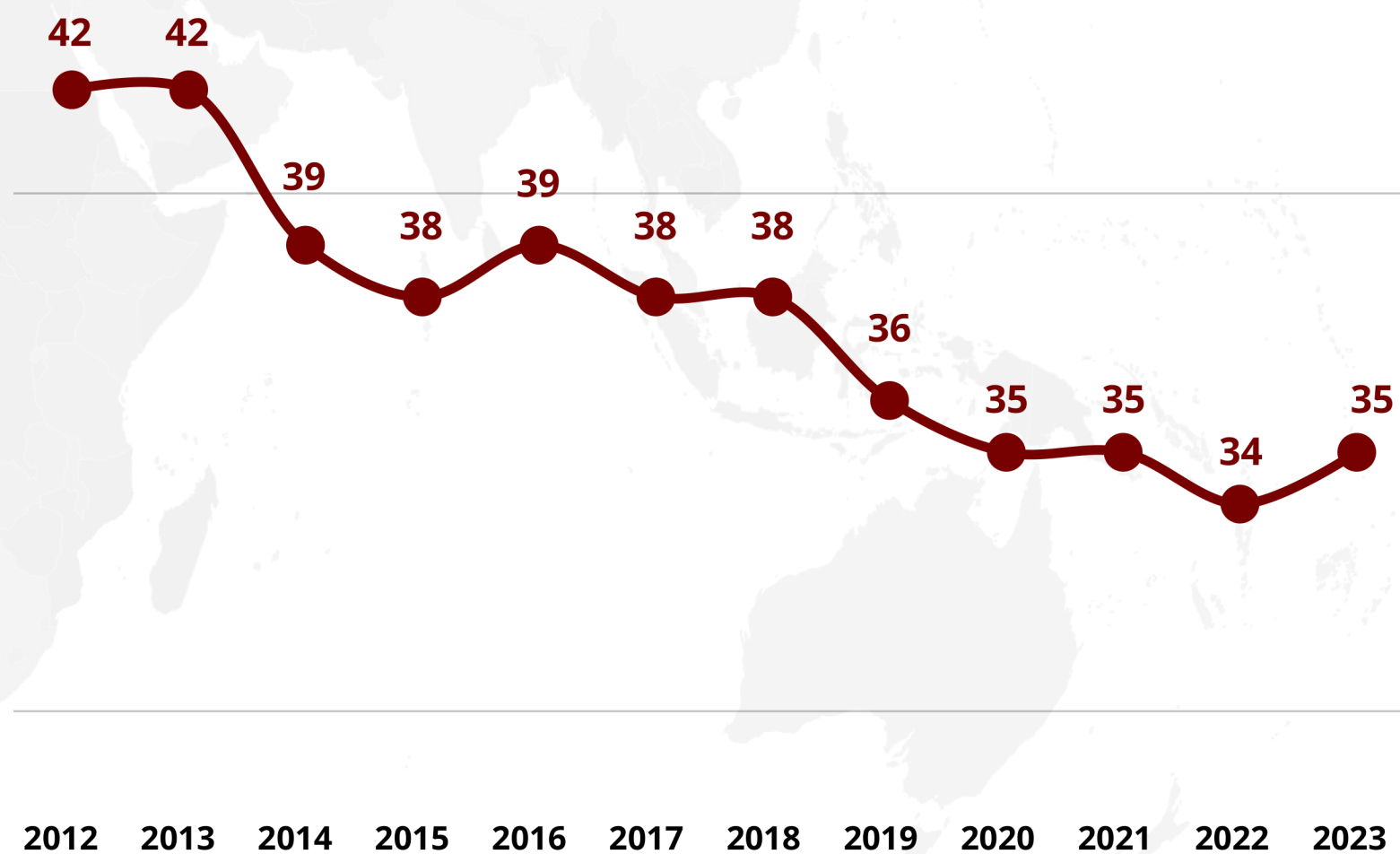
#cpi2023

www.ti-bih.org
www.transparency.org

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
Bosna i Hercegovina

BOSNA I HERCEGOVINA

Trend od 2012

#cpi2023

ZEMLJE KOJE NAJVIŠE NAPREDUJU

UZBEKISTAN (33)

Od 2014

JERMEIJA (47)

Od 2018

MOLDAVIA (42)

Od 2016

UKRAINA (36)

Od 2014

KOSOVO (41)

Od 2015

ZEMLJE KOJE NAJVIŠE NAZADUJU

MAĐARSKA (42)

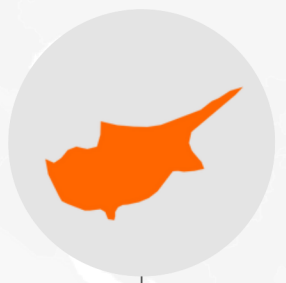
Od 2014

VELIKA BRITANIJA (71)

Od 2017

KIPAR (53)

Od 2014

POLJSKA (54)

Od 2015

MALTA (51)

Od 2015

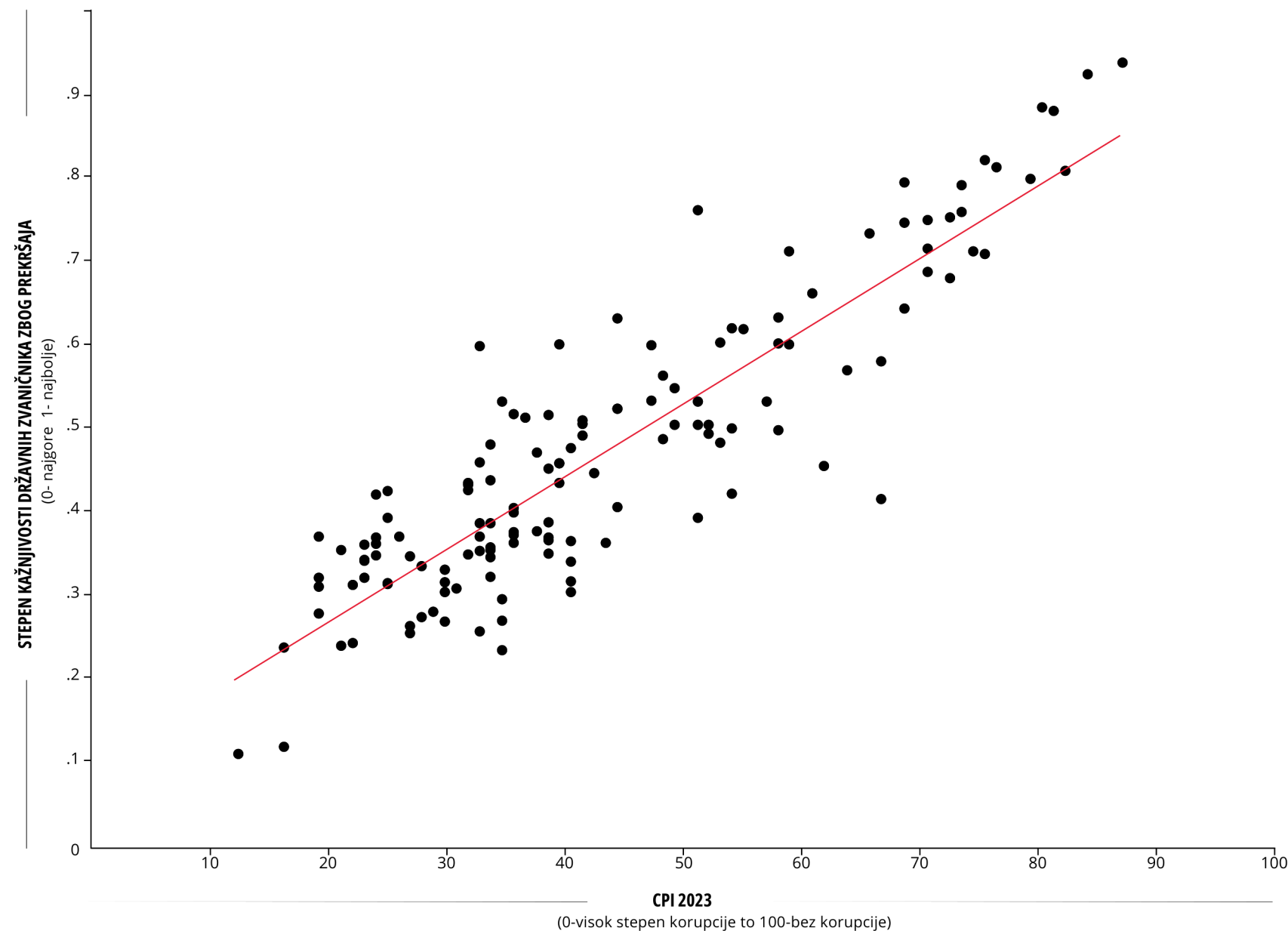
BOSNA I HERCEGOVINA (35)

Od 2012

KORUPCIJA I NEKAŽNJIVOST

- Zemlje sa višim nivoom korupcije pokazuju **manju spremnost za sankcionisanje** javnih dužnosnika koji se ne pridržavaju postojećih pravila i ne ispunjavaju svoje obaveze.

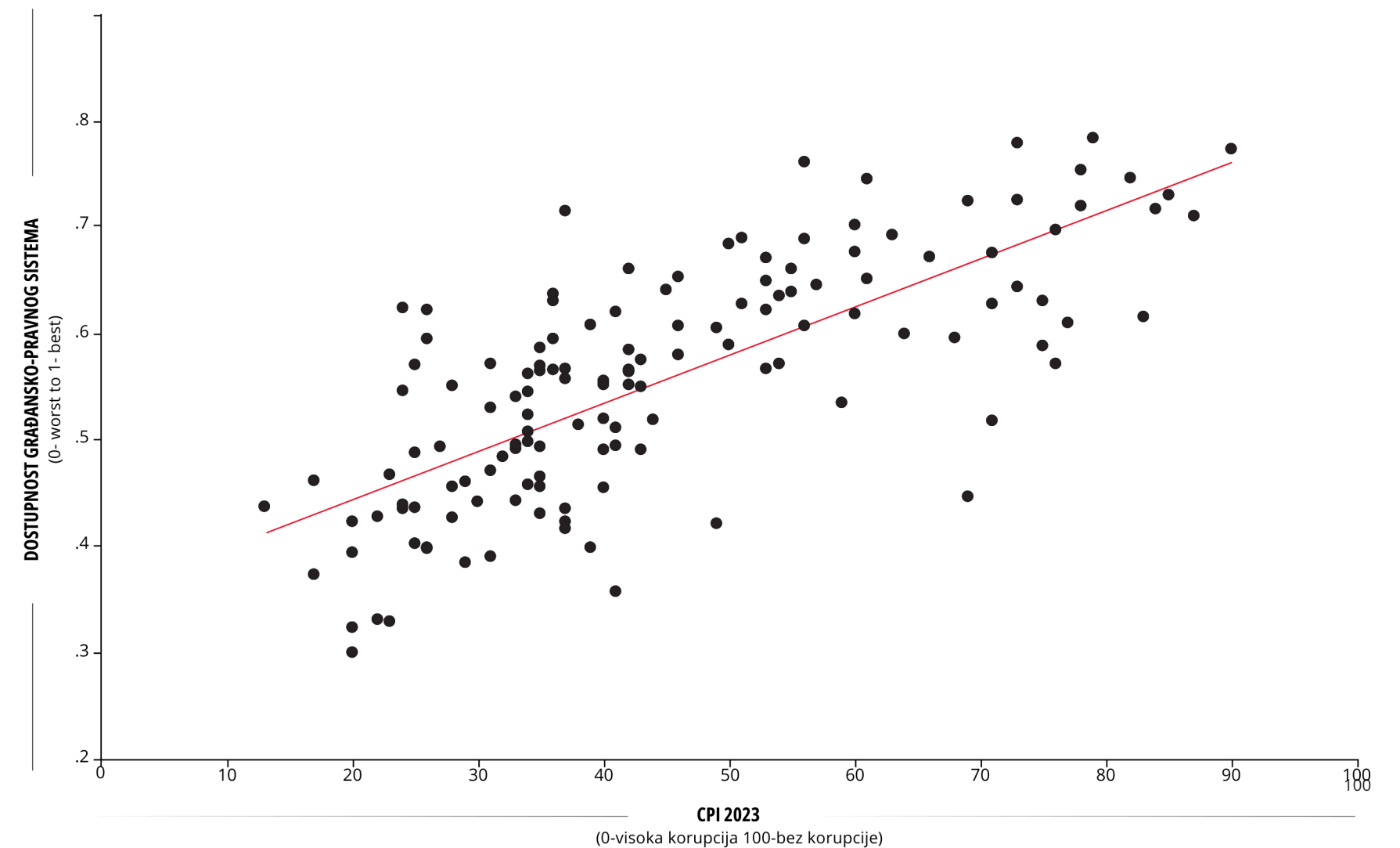
Izvor: Transparency International Corruption Perceptions Index and World Justice Project Rule of Law Index.

- Mali izgledi za sankcije takođe mogu poslužiti kao **podsticaj za upuštanje** u koruptivne radnje.
- Pravosudni sistemi koji dobro funkcionišu su preduslov i **katalizator efikasnog rješavanja** problema korupcije.
- Nefunkcionalno ili nedovoljno nezavisno pravosuđe podložno spoljnim pritiscima **ne može da sprovodi zakon**, odnosno da ga primjenjuje podjednako na sve.
- U takvim okolnostima, pravni okviri imaju tendenciju da **gube svoju moć** da spriječe pojavu korupcije.
- Mala vjerovatnoća kažnjavanja šalje poruku da korumpirani zvaničnici mogu da izbjegnu odgovornost, što predstavlja znak da se **korupcija toleriše i štiti**.

KORUPCIJA I DOSTUPNOST PRAVDE

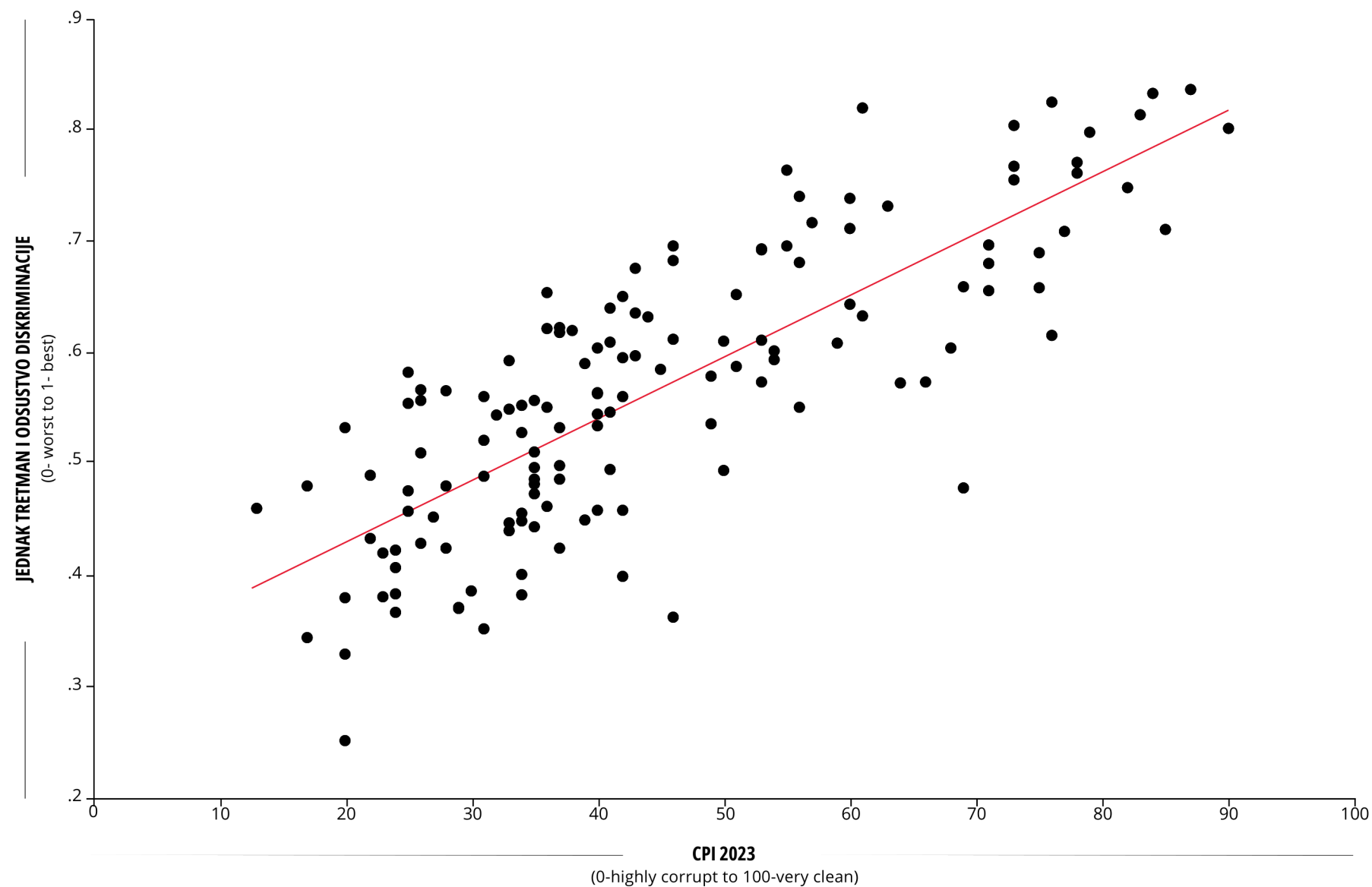
- Nefunkcionalnost pravosuđa dovodi i do dodatne diskriminacije i ugroženosti osnovnih prava.
- Diskriminacija pojačava izloženost korupciji, posebno među ranjivim grupama kao što su žene i devojčice, koje su podložne seksualnoj iznudi ili pojavi koja se još naziva i **sextortion**.
- Marginalizovane grupe često postaju **žrtve korupcije**, ostajući pri tom bez adekvatne zaštite ili sankcija od strane vlasti.
- Sa druge strane, korupcija omogućava privilegovanim grupama da utiču ili **kontrolišu pravosudne institucije**, zarobljavajući ih, čineći ih neefikasnim i podređenim sopstvenim interesima.
- Korumpirane elite koriste pravosudni sistem za očuvanje i **opstanak na vlasti** uz nerijetko uskraćivanje građanskih prava i sloboda.
- Vlade nekih režima upotrebljavaju pravosudni sistem za **suzbijanje opozicije i kritičara**, kooptirajući policijske snage, tužioce i sudove.

- Takvi režimi koriste pravosudni sistem za obračun, odmazdu, učutkavanje, diskriminaciju i zatvaranje onih koji kritikuju vlast ili ne podržavaju sve mjere koje vladajuće elite predlažu i provode.

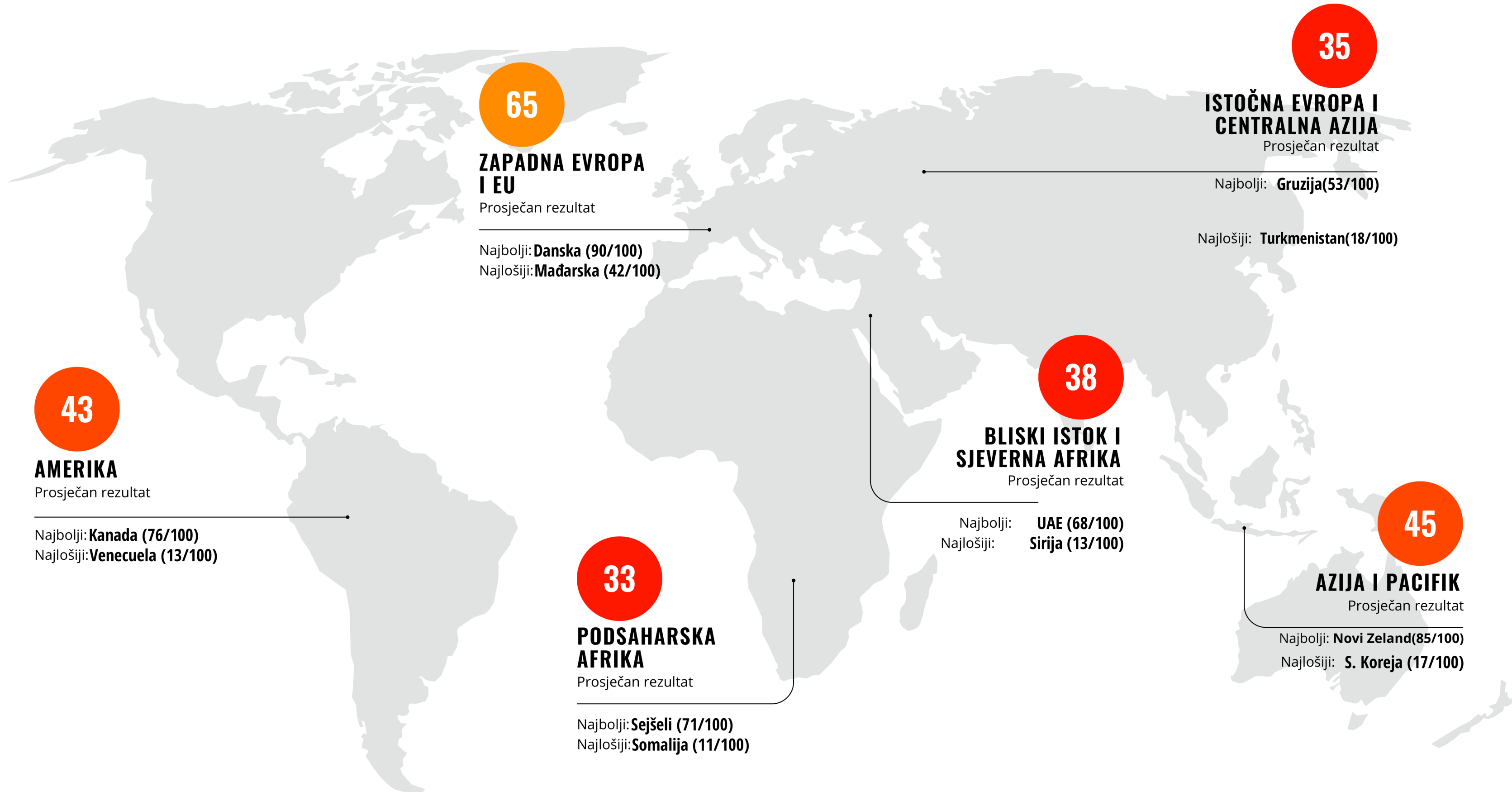

KORUPCIJA I ODSUSTVO DISKRIMINACIJE

- Odnos između korupcije i pravde je dvosmjernan; slabljenje vladavine prava širom svijeta utiče na borbu protiv korupcije, dok korupcija **doprinosi eroziji pravde** ugrožavajući osnovni princip jednakosti pred zakonom.

- Kada korupcija zahvati pravosudni sistem, oni koji imaju moć **izbjegavaju procesuiranje** i sankcije.
- Sa druge strane, ostatak društva se suočava sa **uskraćenim pristupom pravdi**, najčešće kroz teret dodatnih troškova sudskih procesa.
- Istraživanja pokazuju da efekti korupcije na pristup pravdi nisu jednaki: siromašne i marginalizovane grupe su **najteže pogođene korupcijom**.
- Ranjive osobe su u nepovoljnom položaju kada mito ili političke veze utiču na ishode pravnih postupaka.
- Nedavne studije takođe pokazuju da postoji uzajamna **veza između korupcije i socijalne nepravde**, gde korupcija često dovodi do diskriminacije, jer privilegije koje vlada dodeljuje određenim grupama, pojedincima ili kompanijama obično povlači uskraćivanje sličnih pogodnosti drugima.

35

**ISTOČNA EVROPA I
CENTRALNA AZIJA**

Prosječan rezultat

Najbolji: **Gruzija(53/100)**

Najlošiji: **Turkmenistan(18/100)**

65

**ZAPADNA EVROPA
I EU**

Prosječan rezultat

Najbolji: **Danska (90/100)**

Najlošiji: **Mađarska (42/100)**

38

**BLISKI ISTOK I
SJEVERNA AFRIKA**

Prosječan rezultat

Najbolji: **UAE (68/100)**

Najlošiji: **Sirija (13/100)**

45

AZIJA I PACIFIK

Prosječan rezultat

Najbolji: **Novi Zeland(85/100)**

Najlošiji: **S. Koreja (17/100)**

43

AMERIKA

Prosječan rezultat

Najbolji: **Kanada (76/100)**

Najlošiji: **Venecuela (13/100)**

33

**PODSAHARSKA
AFRIKA**

Prosječan rezultat

Najbolji: **Sejšeli (71/100)**

Najlošiji: **Somalija (11/100)**

90	Danska	71	Ujedinjeno Kraljevstvo	55	Kostarika	45	Sao Tome i Principe
87	Finska	69	Barbados	55	Sveta Lucija	44	Jamajka
85	Novi Zeland	69	Sjedinjene Države	54	Poljska	43	Benin
84	Norveška	68	Butan	54	Slovakia	43	Gana
83	Singapur	68	Ujedinjeni Arapski Emirati	53	Kipar	43	Oman
82	Švedska	67	Tajvan	53	Gruzija	43	Senegal
82	Švajcarska	66	Čile	53	Grenada	43	Solomonova ostrva
79	Holandija	64	Bahami	53	Ruanda	43	Istočni Timor
78	Njemačka	64	Kabo Verde	52	Fidži	42	Bahrein
78	Luksemburg	63	Koreja, Južna	52	Saudijska Arabija	42	Kina
77	Ireland	62	Izrael	51	Malta	42	Kuba
76	Kanada	61	Litvanija	51	Mauricijus	42	Mađarska
76	Estonija	61	Portugal	50	Hrvatska	42	Moldavija
75	Australija	60	Latvija	50	Malezija	42	Sjeverna Makedonija
75	Hong Kong	60	Sveti Vincent i Grenadini	49	Grčka	42	Trinidad i Tobago
73	Belgija	60	Španija	49	Namibija	41	Burkina Faso
73	Japan	59	Bocvana	48	Vanuatu	41	Kosovo*
73	Urugvaj	58	Katar	47	Jermenija	41	Južna Afrika
72	Island	57	Češka	46	Jordan	41	Vijetnam
71	Austrija	56	Dominika	46	Kuvajt	40	Kolumbija
71	Francuska	56	Italija	46	Crna Gora	40	Obala Slonovače
71	Sejšeli	56	Slovenija	46	Rumunija	40	Gvajana

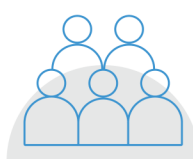
40	Surinam	35	Sijera Leone	28	Gabon	22	Kongo
40	Tanzanija	35	Tajland	28	Laos	22	Gvineja Bisau
40	Tunis	34	Ekvador	28	Mali	21	Eritreja
39	Indija	34	Indonezija	28	Paragvaj	20	Afganistan
39	Kazahstan	34	Malavi	27	Kamerun	20	Burundi
39	Lesoto	34	Filipini	26	Gvineja	20	Čad
39	Maldivi	34	Šri Lanka	26	Kirgistan	20	Komori
38	Maroko	34	Turska	26	Rusija	20	Demokratska Republika Kongo
37	Albanija	33	Angola	26	Uganda	20	Myanmar
37	Argentina	33	Mongolija	25	Liberija	20	Sudan
37	Bjelorusija	33	Peru	25	Madagaskar	20	Tadžikistan
37	Etiopija	33	Uzbekistan	25	Mozambik	18	Libija
37	Gambija	32	Niger	25	Nigerija	18	Turkmenistan
37	Zambija	31	El Salvador	24	Bangladeš	17	Ekvatorijalna Gvineja
36	Alžir	31	Kenija	24	Centralnoafrička Republika	17	Haiti
36	Brazil	31	Meksiko	24	Iran	17	Koreja, Severna
36	Srbija	31	Togo	24	Liban	17	Nikaragva
36	Ukrajina	30	Djibouti	24	Zimbabve	16	Jemen
35	Bosna i Hercegovina	30	Esvatini	23	Azerbejdžan	13	Južni Sudan
35	Dominikanska republika	30	Mauritanija	23	Gvatemala	13	Sirija
35	Egipat	29	Bolivija	23	Honduras	13	Venecuela
35	Nepal	29	Pakistan	23	Irak	11	Somalija
35	Panama	29	Papua Nova Gvineja	22	Kambodža		

PREPORUKE

JAČANJE NEZAVISNOST PRAVOSUDNOG SISTEMA

Zaštita pravosudnog sistema od neprimjerenih uticaja je ključna za njegovo funkcionisanje. Nužno je promovisati imenovanja zasnovana na zaslugama, a ne političkoj pripadnosti, te osigurati da sistem ima kvalifikovano osoblje i odgovarajuće resurse.

PROMOCIJA SARADNJE U PRAVOSUĐU

Pravosudni sistemi su složeni, pa je ključno osigurati da različite komponente mogu učinkovito sarađivati za šta je presudno definisanje jasnih i odgovarajućih nadležnosti ali bi i dodatna promocija međusobne saradnje institucija i organizacija zaduženih za suzbijanje korupcije mogla imati efekat sinergije i pružiti višestruke koristi.

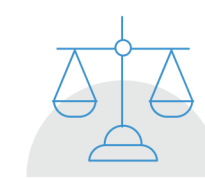
POSTIZANJE TRANSPARENTNIJEG PRAVOSUĐA

Transparentnost može pomoći da se rasvijetli funkcionisanje pravosudnog sistema, što podstiče odgovornost. Potrebno je osigurati da relevantni podaci o presudama, vansudskim poravnanjima i izvršenju, kao i pravnim procedurama i administrativnim pravilima budu javno dostupni. Ovo bi moglo pomoći da se obeshrabri korupcija i osigura da se zakoni protiv korupcije pravilno primjenjuju i sprovode.

POBOLJŠANJE PRISTUPA PRAVDI

Zaštita prava ljudi na pristup pravosuđu prvi je korak protiv nekažnjivosti i korupcije. Strategije za ostvarivanje ovog cilja uključuju pojednostavljivanje postupaka, i procedura, pristup pravnim mehanizmima svim građanima, proširenje definicije žrtava korupcije kako bi uključivala i one koji nisu u državnom sektoru, te davanje prava određenim organizacijama civilnog društva da pokreću postupke vezane za korupciju, bilo da se radi o kaznenim, građanskim ili upravnim postupcima, te zastupaju interese žrtava korupcije ali i građana

PROMOCIJA INTEGRITETA I UVOĐENJE MECHANIZAMA NADZORA

Nužno je osigurati da se mehanizmi zaštite nezavisnosti nosilaca pravosudnih funkcija ne zloupotrebljavaju. Zloupotreba se može spriječiti kroz posebne kanale za prijavljivanje nepravilnosti, jačanje mehanizama odgovornosti i sprečavanje sukoba interesa, zahtjeve da sudije, tužioc i drugi relevantni akteri prikažu svoju imovinu i interese, te osiguraju da su plate proporcionalne njihovom radu.

PROŠIRITI ZA ODGOVORNOST U SLUČAJEVIMA VISOKE KORUPCIJE

Tamo gdje se provode koruptivne transakcije velikih razmjera, u zemljama čije pravosuđe je "nesposobno ili nespremno" da procesuiraju počinitelje korupcije, institucije stranih jurisdikcija sa jačim stepenom vladavine prava mogu pomoći u suprotstavljanju nekažnjivosti, vođenjem postupaka za visoku korupciju. To zahtijeva da te strane zemlje imaju definisane mjere, kao što su proširene nadležnosti, minimalni imunitet za strane državne zvaničnike, podrška nevladinim organizacijama koje zastupaju javni interes kako bi vodile te slučajeve i zastupale žrtve, te šire definicije pravno utemeljene štete koja obuhvata širok opseg štete u slučajevima korupcije na visokom nivou.

METODOLOGIJA

Indeks percepcije korupcije (CPI) sabira podatke iz više različitih izvora koji daju percepciju privrednika i stručnjaka iz zemlje o nivou korupcije u javnom sektoru.

Poduzimamo sljedeće korake za izračunavanje CPI:

1. Biramo izvore podataka.

Svaki izvor podataka koji se koristi za izradu CPI-a mora ispuniti sljedeće kriterije da bi se kvalifikovao kao važeći izvor:

- + Kvantifikuje rizike ili percepciju korupcije u javnom sektoru
- + Zasnovan je na pouzdanoj i validnoj metodologiji
- + Dolazi od renomiranih organizacija
- + Omogućava dovoljne varijacije ocjena kako bi se mogla napraviti razlika između zemalja
- + Rangira značajan broj zemalja

+ Uzima u obzir samo procjene stručnjaka iz zemlje ili poslovnih ljudi

+ Redovno se ažurira.

CPI 2023. izračunat je korištenjem 13 različitih izvora podataka iz 12 različitih institucija koje su zabilježile percepciju korupcije u posljednje dvije godine.

2. Standardizujemo izvore podataka na skali od 0-100.

Ova standardizacija se postiže oduzimanjem srednje vrijednosti svakog izvora u baznoj godini od rezultata svake zemlje, a zatim dijeljenjem sa standardnom devijacijom tog izvora u baznoj godini. Ovo oduzimanje i dijeljenje korištenjem parametara polazne godine osigurava da su rezultati CPI uporedivi iz godine u godinu od 2012.

Nakon ove procedure, standardizovani rezultati se transformišu u CPI skalu tako što se pomnože sa vrijednošću standardne devijacije CPI u 2012. (20) i saberu sa srednjom vrijednošću CPI u 2012. (45), tako da skup podataka odgovara skali od 0 do 100 CPI

3. Izračunavamo prosjek.

Da bi zemlja ili teritorija bila uključena u CPI, najmanje tri izvora moraju imati podatke za tu zemlju. CPI rezultat zemlje se tada izračunava kao prosjek svih standardiziranih rezultata dostupnih za tu zemlju. Rezultati se zaokružuju na cijele brojeve.

4. Navodimo stepen nesigurnosti

CPI rezultat je praćen standardnom greškom i intervalom pouzdanosti. Ovo zavisi od varijacije u izvorima podataka dostupnim za zemlju ili teritoriju.